

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавська державна аграрна академія

Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

***Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-
конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого
працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка***

ПОЛТАВА 2021

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1. м. Полтава, 31 березня 2021 року. Полтава, 2021. 551 с.

(Посвідчення Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації № 56 від 21 січня 2021 р.)

Організаційний комітет:

Дорогань-Писаренко Людмила – к.е.н., професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавської державної аграрної академії.

Плаксієнко Валерій – д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії.

Сук Петро - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Давидюк Тетяна - д.е.н., професор, професор кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Крюкова Ірина, д.е.н, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Одеського державного аграрного університету,

Славкова Олена - д.е.н, професор кафедри бухгалтерського обліку, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

Гуцаленко Любов - д.е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування Національного університету біоресурсів і природокористування України

Назаренко Олександр - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Сумського національного аграрного університету

Пасічник Юрій - д.е.н., професор, головний науковий співробітник відділу фінансово-кредитної та податкової політики Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

Костюченко Валентина - д.е.н, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування Київського національного торговельно-економічного університету

Тищенко Вікторія - д.е.н, доцент, завідувач кафедри митної справи Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Холявко Наталія - д.е.н., доцент, Національного університету «Чернігівська політехніка»

Канцедал Наталія – к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії.

Прокопишин Оксана – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного аграрного університету, заступник завідувача кафедри з наукової роботи.

Лега Ольга – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії

Яловега Людмила – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії

Ліпський Роман – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії.

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, ветерана Другої Світової Війни, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю, 2021

© Полтавська державна аграрна академія, 2021

Сивулько Я.О. Науковий керівник - Лопатовська О.О. Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА: ЗНАЧЕННЯ ТА НАПРЯМИ ПРОВЕДЕННЯ	502
Смоляк Д.В. Науковий керівник - Лопатовська О.О. Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	505
Сурженко Н. В., Панкова І. С. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	507
Темченко А.В. Науковий керівник – Самусевич Я.В. Сумський державний університет АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	510
Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Полтавський державний аграрний університет ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ВІТЧИЗНЯНИМИ ТА ІНОЗЕМНИМИ ДЕБІТОРАМИ	513
Цехместрук К.П. Науковий керівник - Гайдаєнко О.М. Одеський національний економічний університет ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ СТАНУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ І КРЕДИТОРАМИ	516
Чабанюк О. М.¹, Целюх Л. В.¹, Кравчук Д.Г.Г.² ¹ Львівський торговельно-економічний університет ² НУ «Львівська політехніка», ІГСН ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	518
Чернишова М. О. Науковий керівник – Кучеркова С. О. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	520
Чумак В. Д. Полтавська державна аграрна академія АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	522
Danilkova S. Polesky State University INTERNAL AUDIT AS A TOOL FOR ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE ORGANIZATION	525
Sarnytska D. O. Scientific supervisor – Dubinina M. V. Mykolaiv national agrarian university ANTI-CRISIS PROGRAMS OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE PATH OF DEVELOPMENT	527

Харків, 2015. 245 с.

2. Бандура З.Л. Облік і аналіз в системі стратегічного управління підприємством: навч. посіб. Львів, 2016. 247 с.

3. Колісник М.В. Бюджетування як шлях до ефективного управління: навч. посіб Миколаїв 2015. 375с.

Тютюнник С. В., к.е.н., доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Тютюнник Ю. М., к.е.н., доцент,
професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ВІТЧИЗНЯНИМИ ТА ІНОЗЕМНИМИ ДЕБІТОРАМИ

Упродовж 2020-2021 рр. значний вплив на світову та вітчизняну економіку мав фактор розповсюдження пандемії COVID-19, що зумовило погіршення стану розрахунково-платіжних відносин між контрагентами. Питання аналізу стану розрахунків з дебіторами є складовою загальної політики управління активами суб'єкта господарювання, яка спрямована на забезпечення оптимізації загального розміру заборгованості дебіторів та контролю повноти і своєчасності розрахунків за реалізовану продукцію, виконані роботи та надані послуги [1, с. 38].

Серед науковців існують різні підходи щодо трактування сутності дебіторської заборгованості, але більшість із них погоджуються з визначенням, яке наведене в П(С)БО 10: дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [2].

За економічним змістом заборгованість дебіторів являє собою величину відстрочених платежів, належних суб'єкту господарювання від дебіторів, так як відбувається перехід права власності від продавця до покупця (дебітора) товару. Заборгованість дебіторів характеризується відволіканням оборотних засобів у суб'єкта господарювання – продавця і використання їх іншими суб'єктами – дебіторами (покупцями).

Аналіз заборгованості вітчизняних та іноземних дебіторів проводиться на мікро- та макрорівнях.

На мікрорівні проводять дослідження заборгованості конкретних суб'єктів господарювання та оцінюють її вплив на фінансовий стан. Із метою вдосконалення чинних методик пропонуємо виокремити напрями аналізу заборгованості вітчизняних та іноземних дебіторів (рис. 1).

Для проведення першого етапу застосовують прийоми горизонтального (для аналізу розмірів та змін величин заборгованості у динаміці) та вертикального (для розрахунку структури заборгованості) аналізу з використанням інформації форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

За інформацією форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» проводиться другий етап аналізу – дослідження заборгованості дебіторів у залежності від строків непогашення.

На третьому етапі аналізу проводять комплексне оцінювання заборгованості вітчизняних та іноземних дебіторів з використанням відносних показників (табл. 1).

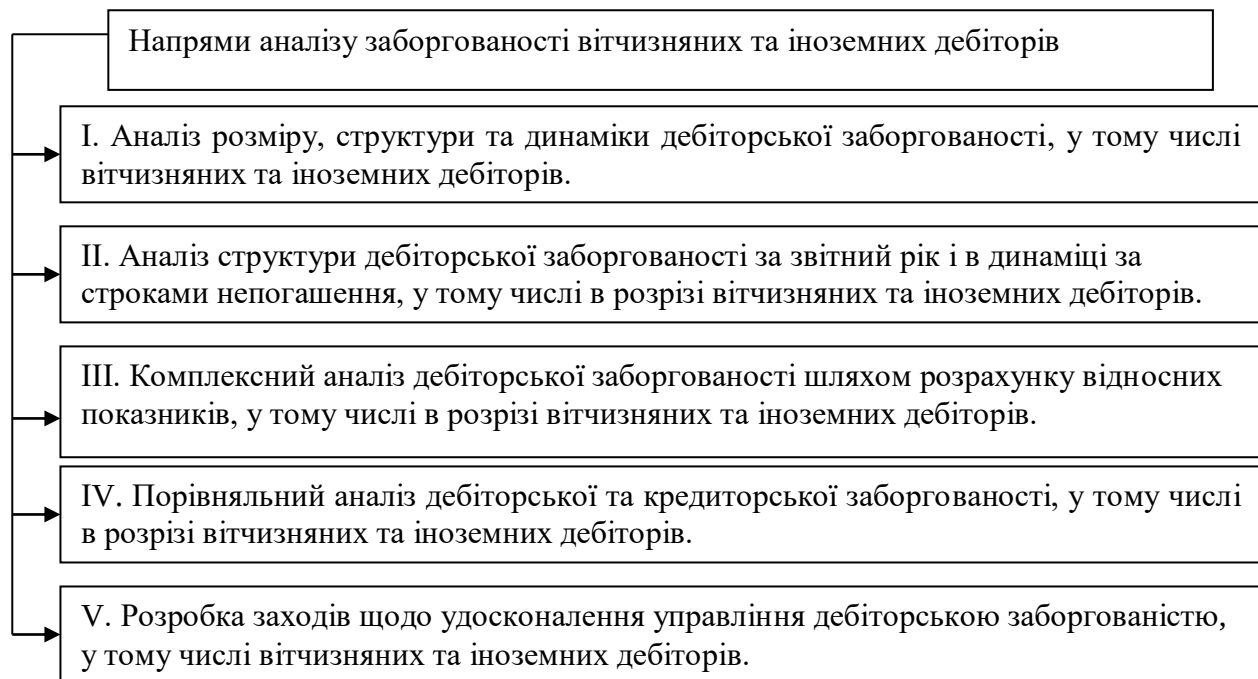

Рис. 1. Напрями аналізу заборгованості вітчизняних та іноземних дебіторів

Таблиця 1

Методика розрахунку показників для аналізу заборгованості дебіторів

Показник	Методика розрахунку			Економічний зміст
	для аналізу заборгованості дебіторів	для аналізу заборгованості вітчизняних дебіторів	для аналізу заборгованості іноземних дебіторів	
1	2	3	4	5
Коефіцієнт обертання	Чистий дохід від реалізації ÷ Середньорічна величина заборгованості дебіторів	Чистий дохід від реалізації вітчизняним покупцям ÷ Середньорічна величина заборгованості вітчизняних дебіторів	Чистий дохід від реалізації іноземним покупцям ÷ Середньорічна величина заборгованості іноземних дебіторів	Показує кількість оборотів упродовж року
Тривалість одного обороту, днів	360 ÷ коефіцієнт обертання заборгованості дебіторів	360 ÷ коефіцієнт обертання заборгованості вітчизняних дебіторів	360 ÷ коефіцієнт обертання заборгованості іноземних дебіторів	Середній період повернення заборгованості дебіторів
Частка заборгованості дебіторів у майні, %	Дебіторська заборгованість ÷ Вартість майна × 100	Дебіторська заборгованість вітчизняних покупців ÷ Вартість майна × 100	Дебіторська заборгованість іноземних покупців ÷ Вартість майна × 100	Показує відсоток, на який майно сформовано за рахунок боргів суб'єкту господарювання
Частка поточної заборгованості	Поточна заборгованість дебіторів ÷	Поточна заборгованість вітчизняних дебіторів	Поточна заборгованість іноземних дебіторів	Показує відсоток, на який оборотні

Показник	Методика розрахунку			Економічний зміст
	для аналізу заборгованості дебіторів	для аналізу заборгованості вітчизняних дебіторів	для аналізу заборгованості іноземних дебіторів	
1	2	3	4	5
і дебіторів в оборотних активах, %	Вартість оборотних активів $\times 100$	$\div$ Вартість оборотних активів $\times 100$	$\div$ Вартість оборотних активів $\times 100$	активи сформовано за рахунок боргів суб'єкту господарювання
Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованості	Поточна заборгованість дебіторів $\div$ Поточна заборгованість кредиторів	Поточна заборгованість вітчизняних дебіторів $\div$ Поточна кредиторська заборгованість вітчизняним постачальникам	Поточна заборгованість іноземних дебіторів $\div$ Поточна кредиторська заборгованість іноземним постачальникам	Наближення значення коефіцієнта до 1 свідчить про покращення розрахункових відносин
Відношення заборгованості дебіторів до чистого доходу від реалізації, %	Середньорічна величина заборгованості дебіторів $\div$ Чистий дохід від реалізації $\times 100$	Середньорічна величина заборгованості вітчизняних дебіторів $\div$ Чистий дохід від реалізації вітчизняним покупцям $\times 100$	Середньорічна величина заборгованості іноземних дебіторів $\div$ Чистий дохід від реалізації іноземним покупцям $\times 100$	Зниження у динаміці цього показника свідчить про покращення фінансового стану

Четвертий етап аналізу передбачає порівняння сум заборгованостей дебіторів та кредиторів шляхом складання розрахункового балансу, в якому порівнюються за видами та в цілому величини поточної заборгованості дебіторів і кредиторів (а також окремо у розрізі вітчизняних та іноземних покупців і постачальників). Дебетове сальдо означає, що певна сума оборотних активів вилучена з діяльності суб'єкта господарювання та знаходиться в обороті дебіторів. Кредитове сальдо свідчить про залучення у діяльність суб'єкта господарювання коштів інших юридичних і фізичних осіб [3, с. 338].

На п'ятому етапі розробляють заходи щодо вдосконалення управління заборгованістю дебіторів, зокрема: здійснення контролю за станом розрахунків; розширення мережі контрагентів (для зниження відсотка ризику неплатежів); дотримання оптимального співвідношення заборгованості дебіторів та кредиторів; вивчення фінансового стану дебіторів перед укладанням договорів; своєчасне оформлення розрахункових документів; відвантаження товарів на умовах передоплати тощо. Такі заходи повинні враховувати особливості розрахунків з вітчизняними та іноземними дебіторами.

Список використаних джерел:

1. Матицина Н.О. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 12. С. 38-42.
2. Положення стандарт бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України № 237 від 8 жовтня 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення 08.02.2021).

3. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

Цехместрук К.П., здобувач вищої освіти
СВО молодший бакалавр, ОПП Облік і оподаткування,
Науковий керівник - **Гайдаєнко О.М.**, к.е.н., доцент
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ СТАНУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ І КРЕДИТОРАМИ

Внутрішній контроль – це система процедур контролю, організаційний план та методи управління об'єктами з метою ефективного ведення бізнесу, захисту активів, запобігання помилкам, точності бухгалтерського контролю та своєчасного подання фінансової інформації. Внутрішній контроль включає контрольні функції, що здійснюються власниками компаній, фабрик, організацій та підприємств, асоціацій відповідно до чинного законодавства.

У сучасних умовах розвитку національної економіки висвітлюються підвищені вимоги до організації ефективної системи внутрішнього контролю на промислових підприємствах. Тому що, внутрішній контроль дає змогу підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності компанії та її конкурентоспроможність на національному та світовому фінансових ринках. В даний час тривають процеси розробки, навчання та вдосконалення міжнародних вимог до організації внутрішнього контролю в компаніях [1, с. 130].

Як відомо, сьогодні в Україні існують обмеження та невизначеності щодо побудови повністю функціонуючої системи внутрішнього контролю, яка б покращила результати фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств.

Ефективна система внутрішнього контролю основних фондів включає: аналіз основних фондів компанії за минулий період; аналіз структури та стану основних фондів; контроль за розробкою амортизаційної політики підприємства; контроль своєчасного оновлення основних фондів підприємства; контроль використання бізнесу капітальних активів; внутрішній контроль використання основних фондів.

Було встановлено, що основним завданням дослідження внутрішнього контролю є розробка типових програм розвитку та вдосконалення системи контролю, які повинні забезпечуватися досить різноманітно. Вони повинні розроблятися з урахуванням різних початкових умов та можливостей підприємства, галузевих тенденцій у країні та існуючих механізмів їх функціонування, усталених національних та місцевих традицій, менталітету персоналу.

Сьогодні компанії можуть створювати відділи внутрішнього контролю, створюючи їх самі; частковий аутсорсинг або його ще називають ко-аутсорсингом. Найпоширенішим способом створення підрозділу внутрішнього контролю є підрозділ, створений самою компанією. Але, на мою думку, такий спосіб організації служби внутрішнього контролю вимагає великої складності, пов'язаної з вибором оптимальної форми організації.

Створення та розвиток системи внутрішнього контролю є однією з головних умов формування правовідносин на підприємстві. Головною перевагою такого